Oponentský posudek diplomové práce Evy Svatoňové *Metody vyučování bilingvních žáků v České škole Manchester*

Posuzovaná diplomová práce se věnuje velmi aktuální a stále závažnější problematice – vzdělávání bilingvních dětí. Autorka zpracovávala svůj diplomový úkol při praxi v České škole Manchester ve Velké Británii, což jí mj. umožnilo využít metody případových studií. Cílem práce byla charakteristika jazykové situace dětí navštěvujících tuto českou školu a popis metod a materiálů pro výuku v jazykově heterogenní skupině dětí.

Diplomová práce má promyšlenou kompoziční stavbu, její text je zpracován přehledně, obsah je formulován vesměs srozumitelně a jasně. Práce má čtyři základní kapitoly: první dvě teoretické a informativní povahy (1. kapitola: bilingvismus – jeho definice, typy, bikulturalismus, podmínky a principy bilingvní výchovy apod., 2. kapitola: české školy v zahraničí – jejich struktura). Případové studie o pěti žácích předškolního věku přináší 3. kapitola, 5. kapitola předkládá metody a materiály vhodné pro výuku bilingvních dětí. Výsledky práce jsou stručně shrnuty v závěrečné kapitole, za ní následuje seznam použité odborné literatury a přílohy s formuláři pro informovaný souhlas respondentů.

Na diplomové práci oceňuji provedení a informativnost případových studií i snahu ilustrovat jazykové projevy sledovaných bilingvních dětí v češtině. Pro takto závažné, nosné a slibné téma však její přínos zůstává víceméně v pouhém uvedení do problematiky fenoménu českých škol v zahraničí, bilingvismu a bikulturalismu a v naznačení sociologických, psychologických i didaktických aspektů výchovy a výuky bilingvních dětí, jejich podmínek doma i ve škole. Důležité je mj. například zjišťování vztahu těchto dětí k češtině. Je škoda, že v práci nebylo využito stručně prezentovaných teoretických (metodologických) zdrojů k tvůrčímu zamyšlení, srovnání, a to na základě vlastní praktické zkušenosti ze školy nebo ke konfrontaci příslušné české a anglické odborné literatury. Autorka nepochybně věnovala získání dat a jejich zpracování mnoho času; jak naznačuje, pořizování nahrávek nebylo jednoduché, navíc produkce dětí v češtině zřejmě nebyla příliš rozsáhlá. I přes omezené možnosti sběru (opodstatněně a snad i pochopitelně omezené) a i přes náročnost terénního výzkumu mě poněkud zaráží minimalistický ilustrační materiál prezentovaný v diplomové práci: v pěti případových studiích je uvedeno pouze 13 krátkých vět (ukázek). I když cílem nebyla analýza jazyka dětí, domnívám se, že v práci, jejímž záměrem je (viz abstrakt) mj. analýza zvukových nahrávek řeči bilingvních dětí předškolního věku, je to poněkud málo. Navíc uvedené příklady vesměs ilustrují typologické jevy a chyby vyplývající z rozdílů češtiny a angličtiny, příp. z jazykové interference mezi nimi. Alespoň některé jevy by snad bylo možné interpretovat hlouběji, viz např. s. 34: pedagog: *Kolik hub jsi našla?* Lenka: *velký a malý.* – Diplomantka zde uvažuje o nějakém neznámém faktoru, který mohl ovlivnit nesprávnou odpověď. Snad by bylo možné zvažovat obsahově-sémantický pojem kvanta – srov. počet, rozsah, velikost? Užitečné by bylo také zamyslet se nad těmito chybami a pokusit se navrhnout možné metody k jejich nápravě. Podobně také např. ve 4. kapitole bych vedle stručného popisu jednotlivých učebních textů očekávala jejich porovnání, zhodnocení, uvedení vlastní zkušenosti z práce

s nimi – nebo ze zkušeností učitelů z české školy apod. Takto zůstávají jen jaksi v telefonním přehledu.

K práci mám několik připomínek, uvádím je typově:

1) V textu jsem narazila na poměrně dost formálních, pravopisných nedostatků:
nesprávná interpunkce (vyznačila jsem v rukopisu práce), viz např. s. 7, 8, 9, 10, 14, 16, 19, 25, 26, 27, 32, 36, 38, 40, 48, 50, 55, 57, 58
s. 9 aj.: polo-strukturovaný – místo: polostrukturovaný
s. 11, 12, pozn. 1: Harvard university press – správný anglický pravopis: Harvard University Press
s. 18: „se začínají objevovat po té, co jsou děti schopné..." – místo: poté
s. 40: „aby děti rozuměli" – místo: rozuměly; na území velké Británie – místo: Velké Británie

2) Nedostatky v gramatické shodě a výstavbě textu:
s. 24: „Přístup, který pak školy k takovým žákům mají, je snaha děti integrovat..."
s. 29: „za přítomnosti rodičů, které dětem při aktivitách asistují"
s. 48: „Můžeme tak žáky, které jsou v češtině sebejistější"

3) Obsahové, formulační a terminologické nepřesnosti:
s. 13: „anglický sufix -s – plurál slovesa", s. 41: „sufix -s pro třetí osobu singuláru" – přesněji jde o gramatickou koncovku
s. 14: „Děti se o existenci jazykového modu učí rychle..." – A jak? Opravdu jde o poučení o jazyce, nebo o jazyk samý?
s. 44: „Přestože je schopná tvořit dlouhá česká souvětí, můžeme na uvedených výpovědích pozorovat, že ne vždy mluví gramaticky bezchybně." – Délka souvětí a gramatická bezchybnost nejsou v kauzálním vztahu.
s. 48: „Jména a názvy bychom se vždy měli snažit uvádět v prvním pádě." – Zřejmě jsou zde míněna vlastní jména (propria)?
s. 55: „rozlišovat dlouhé a krátké souhlásky" – Jistě jde o samohlásky.
s. 59: „přepínat do druhého mateřského jazyka" – Pojem druhý mateřský jazyk se objevuje v poslední větě diplomové práce poprvé; bylo by vhodné uvést jej dříve a hlavně jej vysvětlit.

Závěr: Práce Evy Svatoňové splňuje nároky kladené na diplomovou práci. Doporučuji ji proto k obhajobě a navrhuji klasifikovat ji stupněm dobře.

doc. PhDr. Ivana Bozděchová, CSc.
oponentka práce

Praha 2. 9. 2015